

ВНУТРІШНЯ МОВА ЯК КОМПОЗИЦІЙНИЙ ЕЛЕМЕНТ РОМАНУ ДЕНА БРАУНА «КОД ДА ВІНЧІ»

Дорошенко Є. О.

(Сумський державний педагогічний університет

ім. А. С. Макаренка)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент

Дудченко М. М.

Останнім часом відчутна посилена психологізація літературної традиції ХХІ століття; найбільш використовуваним засобом розповіді стає зображення внутрішнього стану персонажу, його поглядів на життя, а також опис подій, які мають місце у долі окремої людини, або суспільства в цілому, за допомогою внутрішнього мовлення, яке може набувати різноманітних форм вираження і є художнім втіленням невластивого прямого мовлення.

Важливо окреслити понятійне поле даної проблеми для кращого розуміння питання. Існує як внутрішня так і зовнішня мова. Зовнішня мова - система використання людиною звукових сигналів, письмових знаків та символів для передачі інформації, процес матеріалізації думки. Зовнішній мові притаманні: жаргон, стилістичні особливості (лексичні, фразеологічні), мова вузької соціальної чи професійної групи людей.

Внутрішнє мовлення – здобуття авторського стилю, коли автор намагається правдиво зобразити внутрішній світ персонажу з позиції героя, який не розраховує на аудиторію і його розкриття носить відвертий характер. На нашу думку внутрішнє мовлення являє собою психологічне явище. Термін «внутрішнє мовлення» розуміється в лінгвістиці як «загальне визначення усіх невимовлених думок» [1, 150-153].

Невластиве-пряме мовлення широко використовується у художній літературі як засіб зближення авторської розповіді з мовою героїв. «Голос» персонажа розмежовуємо за допомогою транспозиції з 3-ї особи у 1-у, з заміною часових планів, за характером оцінок ситуації, за наявності питальних або окличних речень, що тісно пов'язані з власне розмірковуваннями персонажу, за характерними особливостями використання слів, які відображують його індивідуальність [2, 95].

Явище внутрішнього мовлення висвітлювалося у працях О. Я. Кусько, В. А. Кухаренко, А. І. Домашнєва, О. А. Гончарової.

В романі Дена Брауна «Код да Вінчі» внутрішнє мовлення є основним засобом передачі розумового напруження героя, руху його почуттів та емоцій. Своєрідність внутрішньої мови як засобу психологічного аналізу полягає у розкритті внутрішнього світу людини. Причому найбільш характерним для творчої манери письменника є розгорнуті види невластивої прямої мови, яка часто сплітається з авторською розповіддю і монологіями героїв, є виразним засобом самохарактеристики персонажів.

У тексті роману внутрішня мова виділяється курсивом.

Внутрішня мова у романі – сильний композиційний елемент, який сприяє створенню напруження, підсилює психологічний стан героя.

Куратор Лувру Жак Сон'єр після поранення в живіт, знаючи, що жити йому залишиться не більше 15 хвилин, найбільше переймається не тим, що він помре, а тим, як зберегти і передати таємницю. *The truth... If I die, the truth will be lost forever* [3, 2]. Його свідомість напружено працює: *I must pass on the secret... An unbroken chain of knowledge... I must find some way....* [3, 4].

Внутрішнє мовлення передає нервові збудження, викликане важким напруженим днем. Роберт Ленгдон прокинувся від настирливого дзвінка: «*Robert Langdon awoke slowly. Where the hell am I?*» [3, 5] і не може зорієнтуватись в ситуації. І коли консьєржка сказала, що до нього прийшов відвідувач, він здивувався такому гостю: *Langdon still felt fuzzy. A visitor?* [3, 5]. Пам'ять повернула його до лекції, яку він читав напередодні в Американському університеті в Парижі і як дама замість знайомства аудиторії з ним використала інтригуючий матеріал з Бостонського журналу: *She held up a copy of Boston Magazine. Langdon cringed. Where the hell did she get that...Somebody stop her*, Langdon pleaded as she dove into the article again [3, 7]. Ця внутрішня мова передає сильне емоційне напруження і знервованість Ленгдона, а читач отримує авторський посил на складність проблем, які герою треба вирішувати.

У романі представлений внутрішній монолог: *The elevator is a perfectly safe machine*, Langdon continually told himself, never believing it. *It's a tiny metal box hanging in an enclosed shaft!* Holding his breath, he stepped into the lift, feeling the familiar tingle of adrenaline as the doors slid shut. *Two floors. Ten seconds* [3, 20]. Цей монолог дає нам зрозуміти, що головний герой має якісь певні фобії, а які саме ми дізнаємось пізніше.

Використовуючи внутрішнє мовлення автор зберігає емоційне забарвлення та індивідуальні особливості мовлення героя. Сфера його використання не обмежена мовою художньої літератури, воно зображує форми передачі висловлення в цілому.

1. Bal M. Narratology: Introduction to the Theory of Narrative. – Toronto, 1985. – 347.
2. Barthes R. Introduction to the Structural Analysis of Narrative // New Literary History. – 1975. –298.
3. Brown D. The da Vinci code / D. Brown. – Corgi Books, 2004. – 605.

Перекладацькі інновації : матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2013 р. / Ред.кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.В. Ємельянова та ін. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 105-107.